

Robert Vannoy, Misingi ya Unabii wa Biblia, Hotuba 19

Yoeli 2-3

1. Yoeli 2:17-18

Mara ya mwisho kulikuwa na mjadala wa jinsi ya kuelewa Yoeli 2:18 na inayofuata. Kama unakumbuka kutokana na usomaji wako wa Bullock, anafanya sehemu kuu ya kugawanya kimuundo ya kitabu kizima kati ya mstari wa 17 na 18. Swali katika mstari wa 18 ni jinsi ya kuelewa kauli, “ndipo Bwana” ama “alikuwa na wivu” au “atakuwa na wivu kwa ajili ya nchi yake, na kuwahurumia watu wake.” Bullock anaelewa kama “alikuwa na wivu” na hiyo ilikuwa jibu kwa toba inayodhaniwa ambayo ilitokea baada ya wito wa toba katika sehemu iliyotangulia. Kwa hivyo katika nafasi hiyo kati ya 17 na 18 angesema toba ilitokea na sasa una rekodi ya jibu la Bwana kwa toba hiyo.

Ukikumbuka pendekezo nililotoa mara ya mwisho mwishoni mwa mjadala wetu, nadhani 18 ni wakati ujao na sio jibu la kihistoria kwa toba inayodhaniwa ambayo tayari imeshikiliwa. Sura hii yote nadhani ni ya mwisho wa dunia. Una taswira ya nzige wakitumika kuonyesha farasi watakaokuja dhidi ya Israeli kieskatolojia kabla ya siku ya Bwana. Ukichukua 18 kama kitu kilichopita na tayari kimetokea, unafanya nini na 26b na 27b ambapo inasema, "Watu wangu hawataaibika tena"? Hakika tangu wakati wa Yoeli watu wa Kiyahudi wameaibishwa. Ni vigumu kushikilia kwamba hili ni jambo ambalo tayari limetokea.

2. Yoeli 2:23b Mvua au Mwalimu wa Haki

Sasa nasema hivyo kama vile katika utangulizi tunapoanza na mstari wa 23b, unaosema, “Furahini, enyi watu wa Sayuni, furahini katika Bwana, Mungu wenu, kwa kuwa amewapa mvua za vuli kwa haki. Amewapa mvua nyingi za vuli na masika kama hapo awali.” Katika NIV ninayosoma, ambapo inasema, “Amewapa mvua za vuli kwa haki” ina maandishi K yanayosema, “au mwalimu kwa ajili ya haki.” Kwa hivyo swali linakuwa, mstari huu unazungumzia nini ?

Suala la tafsiri ni lipi kati ya Bwana kutoa “mvua za vuli kwa haki,” au “mwalimu kwa ajili ya haki”? Kuna tofauti kubwa ya maana.

Tazama kijitabu chako ambapo nimekitoa Kiebrania hapo kwa "amekupa," huo ndio msemu unaozungumziwa. *Moreh* inamaanisha nini? Chini ya hayo kuna NIVa na NIVb. NIVa inasema, "kwa maana amekupa mwalimu wa haki." NIVb inasema, "Amekupa mvua za vuli katika haki." Kuhusu NIVa na NIVb hiyo ni sehemu ya historia ya mchakato wa tafsiri na uchapishaji wa NIV. Wakati NIV ilipotafsiriwa awali ilisomeka kama, "amekupa mwalimu wa haki." Kulikuwa na marekebisho ya mara kwa mara kwenye maandishi ya NIV kwa miaka kadhaa.

Sijui kama umewahi kukutana na mtu umekaa kanisani mahali fulani na mtu akisoma NIV na ile unayoitazama ni tofauti na unayosikia. Hilo lilileta mkanganyiko kwa sababu kamati ya tafsiri ingekusanya masuala yaliyoibuliwa kuhusu tafsiri fulani na kisha kurekebisha maandishi kwa kila uchapishaji wa ziada wa NIV. Kwa hivyo walikuwa na uchapishaji kadhaa tofauti wa NIV huko nje ambao ulikuwa tofauti. Wakati fulani waliacha hilo. Hivi majuzi walikusanya maswali mengi yaliyoibuliwa kuhusu tafsiri hizo na kufanya marekebisho ya kina ya maandishi ya NIV, na hayo yalichapishwa mwaka mmoja au zaidi uliopita katika TNIV ambayo ni Toleo Jipya la Kimataifa la Leo. Lakini kwa vyovyote vile hiyo ni NIVa na b.

Mfalme James amesema, “amewapa mvua ya masika kwa kiasi.” Inahitaji uelewa wa “mvua”. New American Standard ina “mvua”. Fafanuzi ya Keil na Delitzsch inasema, “mwalimu wa haki.” Septuagint ina “mara mbili,” na hilo linatoka wapi sina uhakika kabisa. Labda kulikuwa na usomaji usio sahihi wa neno *moreh* ? Acha nikupe tu tafsiri chache zaidi. Toleo la Kiingereza Standard lina “mvua ya mapema kwa ajili ya uthibitisho wako.” Tafsiri ya New Living ina “mvua” pia. Kwa hivyo tafsiri nyingi za hivi karibuni ni “mvua” badala ya “mwalimu wa haki.”

Neno muhimu katika kifungu cha maneno, *moreh* , huchukuliwa na wengine kama "mwalimu" na wengine kama "ya zamani" au "mvua ya mapema"

hutokana na matatizo fulani ya muktadha. Hili linakuwa gumu kidogo lakini nifuate na hili. Marabi wengi na wafasiri wa mapema watalitafsiri kama "mwalimu." Wengine, akiwemo Calvin na wafasiri wengi wa kisasa hulichukulia kama "mvua ya mapema." Mojawapo ya maana za *yoreh* unazopata katika maandishi haya, *moreh* inamaanisha "mwalimu," ambayo inabishaniwa. *Moreh* inamaanisha mwalimu. *Yoreh* neno linalofuata hapo linamaanisha "mvua ya mapema." Hiyo ni mvua inayonyesha Palestina kuanzia mwisho wa Oktoba hadi tarehe ya kwanza ya Desemba wakati wa kupanda mbegu; lakini hiyo iko wazi kwa tafsiri. Kisha kuna *geshem* , ambayo hutokea katika mstari wa pili wa maandishi hayo ya Kiebrania. Amekushushia, *geshem* "mvua," na kisha katika kifungu cha mwisho cha maandishi hayo ya Kiebrania unapata *moreh* ni "mvua ya mwisho," inaonekana katika kifungu hicho cha mwisho kwamba *moreh* ni matumizi yasiyo sahihi, labda kutokana na uandishi wa maneno, kosa la kunakili kwa sababu kifungu hicho cha mwisho kinasomeka, "mvua ya mapema na ya mwisho" kama hapo awali.

Kinachoshangaza ni kwamba *moreh* , ambayo hutokea mara mbili katika mstari huu, bila shaka inatumika katika kifungu cha mwisho cha mstari, kwa maana ya "mvua ya mapema." Huwezi kufanya kitu kingine chochote nayo. Katika kila mfano mwingine katika Agano la Kale, mvua ya mapema ni *yoreh* si *moreh*, isipokuwa kitu katika Kiingereza ambapo kuna matatizo ya maandishi, lakini hilo ni suala tofauti.

Dittography: Moreh imeandikwa badala ya *yoreh*   Kwa hivyo, nini kinaendelea? Inaonekana kwangu kuna uwezekano kwamba *moreh* katika kifungu cha mwisho cha mstari ni mfano wa kosa la mwandishi anayeitwa dittography. Mwandishi aliandika *mem* badala ya *yodh* , kwa sababu ya kutokea kwa *moreh* mapema katika mstari. Ni rahisi sana kwa jicho lako kuchanganya, unaiangalia na kuona *moreh* na *yoreh* zinafanana sana. Unaweka *mem* hapo chini badala ya *yodh*

kwa sababu *moreh* alikuwa mapema katika mstari.

Unabii wa Kimasihi? Taz. Qumran

Neno linalofuata baada ya *moreh* katika mstari wa kwanza wa maandishi, *sadaqah*, linamaanisha "kwa kipimo sahihi kwa wakati unaofaa," ikiwa utatafsiri hilo kama mvua badala ya mwalimu. Hii ni *sadaqah*; kwa sababu linatumika kwa maana ya kimaadili ya haki si kwa maana ya kimwili. *Sadaqah inawezaje* kumaanisha mvua? Hata hivyo, inaweza kumaanisha mwalimu. "Mwalimu" anayeelewa ni tafsiri ya zamani ya Kiyahudi na inapatikana katika Vulgate na Rashi. Inaonekana kwangu kuna kesi nzuri ya kueleweka kwa jinsi ilivyoeleweka kwa karne nyingi; na hiyo ni "mwalimu wa haki." Ikiwa "mwalimu wa haki" inakubaliwa basi kile tulicho nacho hapa labda kinachukuliwa vyema kama unabii wa kimasihi. Ikiwa sura hii yote ni ya wakati ujao na inazungumzia nyakati za mwisho, siku ya Bwana, kutakuwa na mwalimu huyo wa haki. Ingawa wengine wanaona kama marejeleo ya Yoeli, kwamba Yoeli anazungumzia yeye mwenyewe kunapingwa, na katika muktadha huo si uwezekano mkubwa kwamba angetumia ufafanuzi huo kujirejelea. Keil anaiona kama manabii wote waliokamilika katika Kristo; au kama ilivyo katika Qumran, kiongozi fulani maalum. Unakumbuka kulikuwa na mwalimu wa haki katika jumuiya ya Hati miliki ya Bahari ya Chumvi huko Qumran. Walimwita kiongozi wao "mwalimu wa haki." Walipata wapi hilo? Walilipata kutoka kwa maandishi haya, mahali pekee katika Agano la Kale ambapo una kifungu hicho.

Payne Anakiona Kama Kinachojirejelea kwa Yoeli Mwenyewe Payne
 anakiona kama kirejeleo kwa Yoeli. Mtazamo wake unadhania kwamba Yoeli hapa anazungumzia kitu ambacho tayari kimekuja. Wana wa Sayuni wanapaswa kufurahi kwa sababu Mungu amewapa Yoeli, mwalimu anayewafundisha katika haki na matokeo yake ni kwamba Mungu sasa ametuma mvua. Lakini, kama nilivyosema, haionekani kwangu kwamba Yoeli angejiita mwalimu wa haki na

kuja kwake kama sababu ya kufurahi.

Zaidi ya hayo, mtazamo wa Payne unaweza kukubalika tu ikiwa unakubali mbinu yake kubwa ya jumla ya tafsiri ya Yoeli 2. Anachofanya na Yoeli 2 kwa ujumla, ni kwamba anasema 2:1-11 ni tauni ya mahali inayokuja wakati huo huo katika wakati wa Yoeli . Kwa maneno mengine, haichukulii hiyo kama ya mwisho wa dunia au ya mfano. Ni tauni ya nzige inayokuja wakati huo huo. 2:19-26 anaiona kama ukombozi wa kisasa kutoka kwa nzige wanaovamia, na, bila shaka, mstari wa 23 uko katikati ya hilo. Kwa hivyo wakati 23 inaposema, "Anatoa mwalimu kwa ajili ya haki" si Masihi au kiongozi wa dhehebu huko Qumran bali inaonekana nabii Yoeli akimrejelea yeye mwenyewe na mahubiri yake mwenyewe.

Naam, anafanya nini na 26b ikiwa yote hayo yalitimizwa kwa wakati wake? 26b inasema, "Watu wangu hawataaibika tena." Payne anasema 26b na 27 ni mafundisho ya kimasihhi ya wakati ujao. Kwa maneno mengine, kulikuwa na pengo la wakati kati ya 26a na 26b. Alihama 26 kutoka wakati wa Yoeli hadi wakati wa mwisho. Hilo ndilo swali ambalo tulizungumzia kuhusu mtazamo wa wakati, na kuna mifano wazi ambapo karibu unalazimika kusema kuna pengo la wakati. Nadhani kama kanuni ya hemeneutical inawezekana, lakini je, kuna sababu ya kufanya hivyo hapa? Inaonekana kwangu mtiririko wa maandishi ni wa kawaida. Kwa hivyo nadhani, sura nzima inaangalia wakati ujao. Jambo moja la kuzingatia zaidi ni kwamba wakazi wa Qumran walitafsiri neno hilo kama "mwalimu" kwa sababu kiongozi wao alijulikana kama mwalimu wa haki. Jina hili lilitoka wapi ikiwa si katika mafundisho ya Yoeli? Kwa hivyo nina mwelekeo wa kuchukua 2:23 kama "mwalimu wa haki" sio "mvua za vuli na haki"; na tazama sura ya 2, kama nilivyosema, kama maelezo ya mambo yatakayotokea kabla ya kuja au kuhusiana na kuja kwa siku ya BWANA.

Uchambuzi wa Vannoy: Njia ya Agano, Miunganisho ya Mwalimu na Mvua

Sasa nataka kuongeza kwenye maoni hayo mengine machache ambayo

hayapo kwenye kijitabu hicho kuhusu uhusiano kati ya kutembea katika njia ya agano na baraka ya mvua. Nadhani katika mstari huu, 2:23, pamoja na hii *zaidi/yoreh* , una angalau kipengele fulani cha mchezo wa maneno na uhusiano wa dhana ambazo zimetokana na vifungu vya awali vya Agano la Kale. Ukienda kwenye Kutoka 24:12, unasoma hapo, "Bwana akamwambia Musa, 'Njoo kwangu juu mlimani ukae hapa nami nitakupa mbao za mawe zenye sheria na amri nilizoandika '" na maneno hayo mawili ya mwisho hapo, "kwa mafundisho yao ." Hiyo ni umbo la kitenzi cha Hophal. Ni mzizi uleule ambao *moreh* na *yoreh* hutoka. Kwa hivyo, "Nitakupa mbao za mawe zenye sheria na amri nilizoandika kwa ajili ya kuwafundisha." Aina ya *Hophal* ya *yora* .

Geuka Mambo ya Walawi 26:3-5. Hapo unasoma, "Mkizifuata amri zangu na kuzitii amri zangu, nitawanyeshea mvua kwa wakati wake, nayo ardhi itatao mazao yake, na miti ya mashambani matunda yake; kupura kwenu kutaendelea hadi mavuno ya zabibu, na mavuno ya zabibu yataendelea hadi kupanda, nanyi mtakula chakula mtakachotaka na kuishi salama katika nchi yenu." Kwa hivyo mvua imetolewa katika maandishi haya. Mvua ni neno la Kiebrania *geshem* ; ni neno lingine linalotumika mwishoni mwa kifungu. Mvua hutolewa wakati Waisraeli wanafuata Torati, maagizo.

Geuka 1 Wafalme 8:35-36. Hii ni sala ya Sulemani wakati wa kuwekwa wakfu kwa Hekalu, na katika sala hiyo anasema, "Mbingu zikifungwa wala hakuna mvua kwa sababu watu wako wamekutenda dhambi, nao watakapoomba wakielekea mahali hapa, na kulikiri jina lako, na kuiacha dhambi yao kwa sababu umewatesa; basi usikie kutoka mbinguni, usamehe dhambi ya watumishi wako, watu wako Israeli." Kisha angalia kinachofuata, "Wafundishe njia sahihi ya kuishi, na ulete mvua." "Wafundishe" ni *tena* , "Wafundishe njia sahihi ya kuishi, na ulete mvua." Ona uhusiano huu kati ya kufundisha na kutembea katika njia sahihi na kutoa mvua. "Ulete mvua juu ya nchi uliyowapa watu wako iwe urithi."

Nenda kwenye Isaya 30:20 na ufuate. Isaya anasema, "Ingawa BWANA atawapa mkate wa shida na maji ya mateso, walimu wenu," yaani *zaidi* ,

“hawatafichwa tena. Kwa macho yenu wenyewe mtawaona.” Mnatazama katika maandishi ya Kiebrania na “wao” hapo ni walimu wenu, mwalimu anarudiwa, *zaidi*. “Mkigeukia kulia au kushoto, masikio yenu yatasikia sauti nyuma yenu ikisema, ‘Hii ndiyo njia, ifuateni,’” tembeeni katika njia ya Torati. “Ndipo mtakapochafua sanamu zenu zilizofunikwa kwa fedha na sanamu zenu zilizofunikwa kwa dhahabu, mtazitupa kama kitambaa cha hedhi na kuziambia ziondoke pamoja nanyi,” Ni nini kinachofuata katika mstari wa 23? “Naye atawanyeshea mvua.”

Kwa hivyo, unapata vifungu kadhaa ambapo kuna uhusiano kati ya kutembea katika njia ya agano, walimu, na mvua. Kwa hivyo lugha ya Yoeli 2:23 si kitu ambacho hakijawahi kutokea katika vifungu vya awali katika Agano la Kale. Inaonekana kwangu kwamba hii inatoa angalau kipimo fulani cha majibu kwa hoja za kawaida kwamba haina maana kutafsiri sehemu ya kwanza ya 23b kama, "Amekupa mwalimu wa haki." Inadaiwa kwamba haina maana kutafsiri *moreh* hapo kama "mwalimu" kwa sababu sehemu iliyobaki ya mstari inazungumzia mvua. Tazama sehemu ya mwisho ni, "Aliwaletea mvua nyingi, mvua za vuli na masika kama hapo awali." Kwa sababu tu mistari hiyo ya mwisho inazungumzia mvua, haimanishi kuwa haifai kwa mstari uliotangulia kuzungumzia mwalimu. Kuna marejeleo mengi ya awali katika Agano la Kale ambayo yanaunganisha mwalimu na mvua na kutembea katika njia ya agano.

Kwa hivyo, inaonekana kwangu kwamba kesi nzuri inaweza kutolewa kwamba Mungu atakupa nabii au mwalimu ambaye atakufundisha kutembea katika njia sahihi na hii itasababisha baraka ya mvua ya muda. Kwa hivyo mstari huu una maana kamili na unaendana na matumizi ya awali ya lugha sawa na uhusiano wa maneno.

3. Yoeli 2:28-32 na Muunganisho Wake na Matendo 2:14 na kuendelea - Mbinu Tofauti Hebu tuendeleo kwenye nambari 2, Yoeli 2:28-32. Kuna muhtasari wa kitabu cha Yoeli tunaoufuata. Nambari ya Kirumi I, ambayo ni sura ya 1,

"Maelezo ya tauni ya nzige wa kisasa." Kisha sehemu ya 2 ya kitabu kuanzia 2:1 hadi 3:21, angalau kwa maoni yangu, ina "Maelezo matatu ya siku inayokuja ya Bwana," ikisisitiza vipengele tofauti. Tumeangalia tu a. chini ya ile ambayo ni 2:1-27, maelezo ya kwanza ya siku ya BWANA." b. 2:28-32, "Maelezo ya pili ya kuja kwa Siku ya Bwana, na hapa ahadi ya kuja kwa Roho Mtakatifu itatangulia Siku ya Bwana. Kwa hivyo, hebu tuanze na kuendelea mbele kutoka hapo.

Katika kitabu cha Hobart Freeman's *Introduction to the Old Prophets*, anaorodhesha tafsiri 5 tofauti za utimilifu wa unabii wa Yoeli 2:28-31, ambao katika maandishi ya Kiebrania ni sura ya 3 ya Yoeli. Swali ni, je, unabii wa Yoeli wa kumiminwa kwa Roho Mtakatifu ulitimizwa siku ya Pentekoste, katika Matendo 2:14-24? Ikiwa ndivyo, ulitimizwa kwa maana gani? Sasa labda tunapaswa kurejea kwenye Matendo 2. Katika Matendo 2:14 unasoma, "Petro akasimama pamoja na wale kumi na mmoja akainua sauti yake, akawaambia makutano, 'Ndugu Wayahudi nanyi nyote mnaokaa Yerusalemu, ngoja niwaelezee haya. Sikilizeni kwa makini ninachosema. Watu hawa hawakulewa kama mnavyodhani, ni saa tatu tu asubuhi. Hapana, haya ndiyo yaliyonenwa na nabii Yoeli,'" kisha ananukuu kutoka Yoeli 2:28 na kufuatia na kusema, "Katika siku za mwisho Mungu alisema, 'Nitawamiminia watu roho yangu. Wana wenu na binti zenu watatabiri, na vijana wenu wataona maono,'" na kadhalika. Nadhani 2:16 ni kauli kali sana Petro anaposema, "Hili ndilo lililonenwa na nabii Yoeli."

Lakini kumbuka hilo unapoangalia mitazamo hii mitano. Kuna mtazamo wa "Kukoma kwa Pentekoste". Ridderbos aliamini kwamba utimilifu wa unabii wa Yoeli unapaswa kutumika kwa matukio fulani ya wakati wa Yoeli, na pia siku ya Pentekoste ambapo unabii huo ulikoma. Watafsiri kadhaa wa Kiyahudi, kulingana na Keil, waliona katika unabii huo marejeleo ya tukio fulani katika wakati wa Yoeli na utimilifu wake ukikoma wakati wa mwisho.

b. ni "Utimilifu wa Pentekoste," unabii wa enzi ya kimasihi wakati Roho wa Mungu atakapomwagwa juu ya wote wenye mwili, na injili itatolewa kwa wote. Utimilifu wa unabii unapatikana katika Matendo 2:17, wakati Roho

Mtakatifu alipomwagwa siku ya Pentekoste.

c. "Mtazamo usiotimizwa au wa kieskatolojia." "Roho Mtakatifu alipokuja siku ya Pentekoste haikuwa katika kutimiza unabii wa Yoeli. Unabii huu haujawahi kutimizwa, wala hautatimizwa katika enzi ya sasa, ambayo kanisa linaundwa." Huyu ni Gaebelein akielezea aina ya mtazamo wa kawaida wa kipindi. "Baada ya hili kutimizwa, Bwana atanza uhusiano wake na watu wake wa kidunia [Israeli]; atakapoonekana katika siku yake ndipo watakapoona utimilifu wa utabiri huu mkuu. " Kwa hivyo anasema kweli una watu wawili, Israeli na kanisa, na hii inahusu Israeli. Haikutimizwa. Kanisa ni fumbo au mabano ambayo Agano la Kale halijui chochote kuyahusu.

d. "Mtazamo wa kawaida wa utimilifu" unaona unabii wa Yoeli kama uliotimizwa "kwa dhati" siku ya Pentekoste, lakini haukutimizwa kikamilifu hadi milenia. Hili limeelezwa katika ufafanuzi wa Jamieson, Fauset, na Brown. Ni jambo la maana maradufu, lililotimizwa siku ya Pentekoste lakini linapaswa kukamilishwa kwa utimilifu wa mwisho kieskatolojia. Pentekoste inasema, "Petro hasemi uzoefu ulio mbele yao kama utimilifu wa unabii wa Yoeli bali anautaja kama mfano wa utimilifu wake katika enzi ya milenia."

Na kisha e. "Mtazamo wa utimilifu unaoendelea," unabii wa Yoeli utakuwa na utimilifu unaoendelea kuanzia Pentekoste hadi wakati wa mwisho wa dunia. Kwa hivyo hizo ndizo chaguo tano zilizopo. Watu wameenda pande tofauti na hili.

Yoeli 2:28 Kwa hivyo hebu tuangalie unabii. Ukienda kwenye 2:28 katika Yoeli unasoma, "Na baada ya hayo nitawamiminia watu wote Roho yangu. Wana wenu na binti zenu watatabiri, wazee wenu wataota ndoto, vijana wenu wataona maono. Hata juu ya watumishi wangu, wanaume kwa wanawake, nitamimina Roho yangu siku hizo. Nitaonyesha maajabu mbinguni na duniani kote, damu na moto na mawimbi ya moshi. Jua litageuzwa kuwa giza, mwezi kuwa damu kabla ya siku kuu na ya kutisha ya Bwana. Na kila mtu atakayeliitia jina la Bwana ataokolewa; kwa maana katika Mlima Sayuni na Yerusalemu kutakuwa na

ukombozi, kama Bwana alivyosema, hata miongoni mwa waliosalia ambao Bwana atawaita."

"Baadaye," na/au "katika Siku za Mwisho" Kwa hivyo hebu tuangalie hili kwa karibu zaidi. Inaanza na maneno ambayo NIV hutafsiri "na baadaye." Septuagint hutafsiri kwamba "baada ya mambo haya." Katika nukuu ya Petro ya hili katika Matendo 2:17, anabadilisha "baadaye" na mwingine, ninachoweza kusema ni, jina sahihi zaidi la wakati. Badala ya neno hilo la jumla "baadaye" anasema, "katika siku za mwisho." Ukiangalia Matendo 2:17, "Katika siku za mwisho," Mungu anasema, 'nitawamiminia Roho yangu.'" Kwa hivyo, inaonekana kwangu kwamba Petro anabadilisha neno "baadaye" na jina sahihi zaidi la wakati "katika siku za mwisho." Hii basi ndiyo maana ambayo kifungu hiki kinapaswa kueleweka. Hii ina maana kwamba hakipaswi kuchukuliwa kwa marejeleo ya moja kwa moja ya mfuatano kwa kile kinachotangulia katika muktadha wa Yoeli 2.

Kwa maneno mengine, unaporudi kwenye 2:28 na inasema, "na baadaye" baada ya kuja kwake, hilo halizungumzii baada ya kile kinachoelezwa katika mstari wa 27. Yoeli 2:27 inasema, "Nanyi mtajua ya kuwa mimi niko katika Israeli, ya kuwa mimi ndimi Bwana, Mungu wenu, ya kuwa hakuna mwingine, watu wangu hawataaibika tena." Kisha unaaanza sehemu mpya hapa katika mstari wa 28. Uteuzi huo wa wakati unazungumzia siku za mwisho, hauna marejeleo ya mfuatano kwa kile kinachotangulia katika muktadha wa Yoeli 2. Kumbuka kwamba katika maandishi ya Kiebrania kuna sura tofauti inayoanza na Yoeli 2:28. Ingawa, bila shaka, hilo halikuwa katika maandishi ya asili lakini ilieleweka kuwa kuna mapumziko hapo, kurudi nyuma sana. Kutoka kwa nukuu ya Agano Jipya inaonekana kwamba "baadaye" inatumika katika Yoeli 2:28 kwa maana ya kuonyesha kipindi kipya katika kushughulika kwa Mungu na watu wake. "Na baadaye" ni kipindi hiki kipya ambacho nitafanya kitu kwa ajili ya watu wangu, ndicho kinachoonekana. "Siku za mwisho" zinaeleweka kama zinaanza na ujio wa

kwanza wa Kristo na kisha zitaisha na ujio wa pili na matukio yanayohusiana nayo.

Inaonekana kwangu kama aliandika baadhi ya maandiko niliyoorodhesha hapo, hiyo ni njia ya kawaida ambayo "siku za mwisho" hutumika katika Agano Jipya na wakati kati ya marejeo. Huo ndio wakati wa utangulizi na ni vyema kuelewa "baadaye" kwa maana ambayo Petro aliitafsiri akiongeza, "katika siku za mwisho," kipindi hiki kipya cha Mungu kushughulika na watu wake na wakati kati ya marejeo, "Nitawamiminia watu wote Roho yangu."

Kumiminwa kwa Roho

Usemi huo "Nitamimina roho yangu juu ya watu wote" unahitaji kutazamwa kwa undani zaidi. Katika Agano la Kale, kumfikia Roho hakukuwa kukosekana kabisa; Roho Mtakatifu alikuwa akifanya kazi katika kipindi cha Agano la Kale. Lakini sasa Roho katika kipindi hiki kipya cha shughuli za kimungu atamiminwa juu ya wote wenye mwili. Kuna jambo jipya ambalo litatokea.

Katika kipindi cha Agano la Kale, Roho Mtakatifu anatajwa kuhusiana na uwezesaji kwa kazi au majukumu fulani katika theokrasi kwa watu fulani waliochaguliwa. Ukiangalia marejeleo ya Roho Mtakatifu, hayo ndiyo aina ya marejeleo unayopata. Kwa mfano, Roho aliwashukia mafundi waliojenga maskani, Kutoka 31:3, na kuwawezesha kufanya kazi zao za kisanii. Roho Mtakatifu huwashukia majaji kadhaa, Waamuzi 6:34 na 11:29; kuwawezesha kuwakomboa Israeli kutoka kwa wakandamizaji wao. Roho Mtakatifu huwashukia Sauli na Daudi walipokuwa wafalme katika 1 Samweli 16:13-14 ili kuwaandaa kwa kazi katika theokrasi walizopewa. Roho Mtakatifu huwashukia manabii ili kuwawezesha kusema maneno ya Mungu, 2 Samweli 20:32-38. Katika visa kama hivyo, Roho aliwashukia watu hawa ili kustahili na kuwaweka wakfu kwa kazi yao maalum katika theokrasi.

Katika kipindi kipya, ambacho Yoeli anazungumzia, Roho atawashukia

wote wenye mwili, hili ni neno la jumla (*basar*: mwili), lakini linamaanisha kwamba kazi ya Roho haitazuiliwa kwa viongozi fulani wa watu, na, ikiwa si kwa uhakika moja kwa moja kwa kudokeza, inapanua kipawa hicho zaidi ya watu wa Israeli, kwa wote wenye mwili; si lazima iwe kwa Israeli pekee.

Baada ya kusema hivyo, hii haihitaji kueleweka kama inaashiria kwamba Roho Mtakatifu hakufanya kazi katika nyakati za Agano la Kale kuathiri kuzaliwa upya na ukuaji wa kiroho wa watu wa Mungu ingawa hakuna marejeleo dhahiri katika Agano la Kale kuhusu kazi ya Roho ya aina hiyo.

Roho Mtakatifu katika Agano la Kale

Leon Wood, katika kitabu kinachoitwa, *Roho Mtakatifu katika Agano la Kale*, anajadili marejeleo mengi ya Agano la Kale kuhusu Roho Mtakatifu na kazi ya Roho Mtakatifu. Hakuna machapisho mengi huko nje kuhusu kazi ya Roho Mtakatifu katika kipindi cha Agano la Kale. Nadhani kitabu hicho kidogo, kilichoandikwa na Leon Wood ni mjadala mzuri wa hilo kama utakavyoona. Kwa bahati mbaya hakijachapishwa—huenda umekipata mahali fulani, lakini ni mjadala muhimu sana wa Roho Mtakatifu katika Agano la Kale. Hitimisho lake ni kwamba kwa sababu tu hakuna marejeleo katika Agano la Kale kuhusu kazi ya Roho katika kuleta upya wa kiroho ndani ya mtu, hiyo si sababu ya kutosha kuhitimisha kwamba Roho hakuwa akifanya kazi wakati huu. Ibrahimu na Daudi na wengine ni mifano ya watu wa imani. Je, walifanikisha hilo kwa juhudi zao wenyewe mbali na Roho wa Mungu? Je, walikuwa na rasilimali ambayo baadhi ya waumini wa Agano Jipya hawana? Ushahidi kwamba Roho alikuwa akifanya kazi katika maisha ya watakatifu wa Agano la Kale unaonekana katika jinsi walivyoishi. Kama maisha yao yalionyesha matunda ya Roho ambayo yamefafanuliwa katika Agano Jipya, basi Roho lazima alikuwa akifanya kazi ndani yao. Maisha yanawezaje kuonyesha matunda ya Roho ikiwa Roho hafanyi kazi ndani ya mtu ili kuyazalisha?

Kwa msingi wa mafundisho ya Agano Jipya kuhusu kazi ya Roho tunaweza kuhitimisha kwamba watakatifu wa Agano la Kale walizaliwa upya kama vile watakatifu wa Agano Jipya walivyozaliwa upya. Sasa hiyo ni punguzo lakini kwangu inaonekana ni punguzo halali la kitheolojia. Kwa nini Agano la Kale halijadili kuzaliwa upya? Wood anasema, "Jibu linaweza tu kuwa Mungu aliona inafaa kusubiri na ufunuo huu hadi wakati wa Agano Jipya." Kwa hivyo kimsingi inaonekana kwamba huu ni hitimisho halali.

Akimnukuu Abraham Kuyper, ambaye pia aliandika kitabu kuhusu kazi ya Roho Mtakatifu, Wood anasema, "Waisraeli walioamini waliokolewa. Kwa hivyo lazima walipokea neema ya kuokoa, hitimisho la kimantiki, na kwa kuwa neema ya kuokoa haipatikani bila utendaji wa ndani wa Roho Mtakatifu, ina maana kwamba alikuwa mfanyakazi wa imani katika Ibrahimu na pia ndani yetu sisi wenyewe." Nadhani aina hiyo ya muhtasari wa suala hilo.

Tofauti ya Kazi ya Roho katika Agano la Kale na Agano Jipya [Mbao]

Lakini ikiwa ndivyo ilivyo, basi kuna tofauti gani kati ya kazi ya Roho Mtakatifu katika nyakati za Agano la Kale na katika kipindi kipya cha siku za mwisho? Roho Mtakatifu alikuwa akifanya kazi akifufua, akitakasa, katika maisha ya watakatifu wa Agano la Kale—unabii huu wa Yoeli unazungumzia nini? Katika siku za mwisho katika wakati kati ya ujio wa Kristo nitamimina Roho wangu juu ya wote wenye mwili. Tofauti ni ipi?

Wood anasema kwamba maneno kadhaa yanahusishwa kwa kawaida na kazi ya Roho katika Agano Jipya, yanajumuisha: kuzaliwa upya, kukaa ndani, kutia muhuri, kujaza, kuwawezesha na ubatizo. Wood anasema, na anafanya hivi nadhani vizuri katika kitabu chake, kwamba kuzaliwa upya, kukaa ndani, kutia muhuri, kujaza na kuwawezesha vyote vinapatikana katika vipindi vyote viwili. Basi ni ubatizo wa Roho pekee ambao ni mpya katika Agano Jipya—hiyo ndiyo nadharia yake. Ni kipengele hiki cha kazi ya Roho kilichoanza siku ya Pentekoste. Sasa ninanukuu kutoka kwa Wood, "Sababu ya hili ni kwamba ubatizo unahusiana

na kanisa, na kanisa halikuanza kama kiumbe tofauti hadi Pentekoste. Kwa kweli, ilikuwa ubatizo wa waumini kwa Roho Mtakatifu ulioanzisha kanisa... Ilianza wakati waumini walibatizwa ili kuliunda. Hii ilitokea wakati Roho alipowashukia waumini waliokusanyika Yerusalemu siku ya Pentekoste Matendo 2:1-12.”

Ubatizo wa Roho katika 1 Wakorintho 12:13-14   Ukweli wa ubatizo kwa Roho umeelezwa katika 1 Wakorintho 12:13-14. Ukiuliza swali, “ubatizo wa Roho ni nini?” 1 Wakorintho 12:13 inafafanua swali hilo ikisema, “Kwa maana kwa Roho mmoja sisi sote tulibatizwa kuwa mwili mmoja, kwamba tu Wayahudi au Wayunani, kwamba tu watumwa au huru; na sote tumenyweshwa Roho mmoja.” Kwa hivyo, Wood anatoa maoni, “Ubatizo wa Roho ni kazi inayowaunganisha Wakristo pamoja katika kifungo cha pamoja cha uhusiano wa kanisa.” Ukienda kwenye 1 Wakorintho 12:13 katika muktadha wake, muktadha hapo kuna kifungu ambapo Paulo anazungumzia kuhusu umoja wa mwili wa Kristo. Sisi ni mwili mmoja , na ubatizo wa Roho huleta hisia hiyo ya kuwa mwili wa Kristo na umoja uliopo kati ya waumini katika vizuizi vya rangi, kabila, na lugha. Sasa kuna mwili huu mmoja; mwili wa kiroho wa umoja katika Kristo. Hivyo ndivyo ubatizo unavyofanya. Ubatizo ni "kazi inayowaunganisha Wakristo pamoja katika kifungo cha pamoja cha uhusiano wa kanisa. Inawaunganisha, ikiwapa umoja wa kikaboni. Inawapa hisia ya upendo wa pande zote, na kuweka mbele yao kusudi moja. Ni kwa sababu ya ubatizo huu unaounganisha Wakristo, popote wanapokutana, wanahisi ukaribu na urafiki wa karibu. Wao ni kundi moja, sehemu katika biashara moja kubwa..."

" Wakati wa ubatizo ni sawa na wakati wa kuzaliwa upya; kwa kweli, ni sawa pia na wakati ambapo kukaa ndani na kutiwa muhuri huanza ... Sababu ya ubatizo kuanzishwa siku ya Pentekoste - ambayo ni njia nyingine ya kusema sababu ya kuanzishwa kwa kanisa - ilikuwa kwamba kulikuwa na hitaji la kuenea kwa ujumbe wa injili. Kristo alikuwa ameishi na kufa na habari njema ya wokovu ilikuwa tayari kupelekwa kwenye ulimwengu uliopotea. Kupitia siku za Agano la

Kale, Mungu kwa kiasi kikubwa alikuwa ametenganisha neno lake katika Israeli, hadi pale ambapo mpango wa wokovu wa mwanadamu ungefanywa katika kazi ya Kristo. Sasa kwa kuwa hili lilikuwa limefanywa, hakukuwa na haja tena ya ubaguzi. Ulimwengu kwa ujumla unapaswa kusikia kuhusu mpango wa ajabu. Haipaswi tena kuwa na watu maalum - kwa upande wa taifa - lakini watu wa ulimwengu wote, bila kizuizi au 'ukuta wa kati wa mgawanyiko' kati yao. Kwa sababu hii, kiumbe kipya kiliitwa, kilichoanzishwa kwa msingi tofauti na taifa la Israeli. Kiumbe hiki kilikuwa kanisa. Kiumbe kilihitaji umoja, hisia ya umoja, ili kiweze kutambua na kujionyesha kama kundi la kawaida. Hii ilitolewa mwanzoni na ubatizo wa pamoja wa waumini siku ya Pentekoste, na inaendelea kutolewa kwa ubatizo unaoendelea wa watu binafsi wakati wa kuzaliwa upya kwao.”

Sasa Wood anasema, “Jambo la mwisho kutambua ni kwamba ubatizo unahusisha kipengele fulani cha uwezesaji kwa mwamini.... Nguvu hii ya kutangaza injili iliahidiwa tayari na Kristo katika Luka 24:49 , ‘Kaeni hapa mjini Yerusalemu mpaka mtakapopewa nguvu kutoka juu.’ Yesu aliahidi tena katika Matendo 1:8, kabla tu ya kupaa kwake mbinguni, ‘Lakini mtapokea nguvu, Roho Mtakatifu atakapowajilia juu yenu, nanyi mtakuwa mashahidi wangu katika Yerusalemu, na katika Uyahudi wote, na katika Samaria, na hata mwisho wa dunia.’” Kwa hivyo unaona kile Wood anachopendekeza ni kwamba kumiminwa kwa Roho wa Mungu juu ya wote wenye mwili ni jambo litakalotokea katika siku za mwisho, kabla ya siku ya Bwana, na linahusisha ubatizo huu wa Roho na uwezesaji kwa ajili ya kutangaza Injili. Hilo ndilo jipya, ndilo tofauti na kipindi cha Agano la Kale. Hilo linahusiana na tofauti ambayo sasa inaanza katika mpangilio wa watu wa Mungu katika mabadiliko kutoka kwa mwili wa kitaifa hadi mwili wa kiroho, unaovuka mipaka ya kikabila na kitaifa.

Bila shaka mjadala wa Wood unaibua swali kuhusu Israeli na kanisa. Kuna wale ambao wameweka, nadhani sana, kutoendelea kati ya kanisa na Israeli. Mtazamo kwamba hili halikuwa likitimizwa wakati wa Pentekoste lakini lititimizwa katika wakati ujao katika Israeli, mabano haya makubwa ndipo

yanapoundwa mambo mengi kupita kiasi. Ni mtazamo wa kipindi cha mwisho ambao hauoni mwendelezo wa watu wawili, hatima mbili na njia mbili za wokovu; kwa kifupi, kutoendelea kabisa. Wengine wamefanya tofauti ndogo sana kati ya Israeli na kanisa. Kwa maneno mengine, wengine wangesema kanisa liko katika Agano la Kale.

Inaonekana kwangu kuna watu mmoja wa Mungu lakini kanuni ya mpangilio ni tofauti. Ni ya kitaifa katika Agano la Kale, ni ya juu ya kitaifa katika Agano Jipya, ambapo ni sifa za kiroho ikilinganishwa na shirika hili la kitaifa na kikabila. Kwa hivyo wengine wamefanya tofauti ndogo sana; wanalinganishwa bila kutambua vya kutosha kanuni tofauti ya mpangilio na uchumi mpya wa Mungu kushughulika na watu wake, ambao unazinduliwa na Mungu kumimina Roho wake siku ya Pentekoste. Mtazamo wa kibiblia ni ule wa watu mmoja wa Mungu, lakini aina mbili tofauti za mpangilio. Kuna mwendelezo katika njia moja ya wokovu kwa neema kupitia imani. Nadhani hilo liko wazi. Sidhani kama watu waliokolewa kwa matendo katika Agano la Kale bali kwa neema katika Agano Jipya. Huo ni mkimya mwingi sana. Wakati huo huo kuna kipimo cha mwendelezo katika mabadiliko kutoka kwa mwili wa kiroho wa kitaifa hadi wa juu ya kitaifa. Kwa hivyo ni suala la kuweka mwendelezo na mkimya katika mtazamo unaofaa, na mara nyingi hilo halifanyiki.

Rudi kwenye Yoeli 2:28a na Kazi ya Roho katika Matendo

Sasa turudi kwenye andiko letu. Yoeli 2:28a inasema, “Nitawamiminia watu wote roho yangu” kisha inaendelea kusema, “Wana wenu na binti zenu watatabiri, wazee wenu wataota ndoto, vijana wenu wataona maono; hata juu ya watumishi wangu, wanaume kwa wanawake, nitawamiminia roho yangu siku hizo.” Tunaeleweje mistari ya 28 na 29? Maana hapa inaonekana kuwa Roho atatolewa kwa njia zinazoonekana kwa watu wa Mungu bila kujali umri wao, jinsia, cheo, au nafasi katika maisha, hata watumwa watakuwa wapokeaji wa matunda ya Roho. Hiyo ni, mwili wote na watu wa aina zote watapewa Roho.

Wakati wa kutafsiri umuhimu wa maneno, "tabiri," "ndoto za ndoto," "ona maono," inaonekana kuwa na mantiki kufuata pendekezo la Calvin anaposema kwamba Yoeli hapa anazungumza kwa maneno ya dhana zinazojulikana sana za Agano la Kale kuhusu utendaji wa Roho Mtakatifu. Kwa maneno mengine, anatumia lugha iliyoeleweka kuhusu jinsi Roho Mtakatifu alivyofanya kazi wakati wa Yoeli. Haipaswi kufasiriwa kwa ukali kama iliyozuiliwa kwa kazi hizi maalum tu kuhusiana na utimilifu wake. Pia haipaswi kudhaniwa kwamba unabii unapaswa kuzuiliwa kwa wana na binti kwani inasema "wana na binti zenu watatabiri." Ni wana na binti pekee watakaotabiri? Au kwamba "ndoto za kuota" zitazuiliwa kwa wazee. Matumizi haya, kama Keil anavyopendekeza, yanaweza kuchukuliwa vyema kama "kujitambulisha kibinafsi." Kwa maneno mengine, kwamba kinachosemwa hapa ni kwamba kazi nyingi za Roho Mtakatifu zitatolewa kwa watu binafsi katika nyanja zote za maisha katika enzi mpya ambayo Yoeli anazungumzia. Kazi zote nyingi za Roho Mtakatifu zitawajia watu kutoka kila kizazi na kila kazi katika jamii.

Yesu alikuwa ameahidi kwamba Roho angekuja, katika maandiko mbalimbali ya Agano Jipya katika injili. Bila shaka wanafunzi walitarajia utimilifu wa ahadi hii. Katika Matendo 1:4-7 baada ya ufufuo Yesu aliwaambia wanafunzi wasitoke Yerusalemu bali "wangojee zawadi aliyoahidi baba yangu, ambayo mlisikia nikiizungumzia." Tazama Matendo 1 hapo, jambo la kuvutia lilitokea. Ukisoma katika mstari wa 4 anasema, "Msitoke Yerusalemu, bali ngojeni zawadi aliyoahidi Baba yangu, ambayo mlisikia nikiizungumzia. Kwa maana Yohana alibatiza kwa maji, lakini baada ya siku chache mtabatizwa kwa Roho Mtakatifu." Jibu ni lipi? Tazama mstari wa 6, "Basi walipokutana pamoja wakamwuliza, 'Bwana, je, wakati huu utawarudishia Israeli ufalme?' Akawaambia, 'Si juu yenu kujua nyakati au tarehe ambazo Baba ameweka kwa mamlaka yake mwenyewe. Lakini mtapokea nguvu, Roho Mtakatifu atakapowajilia juu yenu; nanyi mtakuwa mashahidi wangu katika Yerusalemu, na katika Uyahudi wote na Samaria, na hata miisho ya dunia.'"

Yesu alisema, “Msitoke Yerusalemu, bali ngojeni zawadi aliyoahidi Baba yangu, ambayo mlinisikia nikiizungumzia.” Jambo la kuvutia kuhusu jibu la wanafunzi ni kauli wanayomuuliza Yesu, “Je, wakati huu utawarudishia Israeli ufalme?” Ni wazi kwamba kwa sababu fulani wanafunzi walihusisha kuja kwa Roho na kuja kwa Ufalme. Inaonekana kwangu kwamba hakuna njia nyingine ya kuelewa jibu lao hapo. Yesu anasema, “Ngojeni ahadi ya Roho niliyowaambia.” Roho ina uhusiano gani na kuja kwa ufalme? Kwa nini wangeunganisha kuja kwa Roho na kuja kwa ufalme? Maelezo yanayowezekana zaidi ni kwamba walijua vizuri uhusiano ambao Yoeli alikuwa amefanya kati ya kuja kwa Roho na kuja kwa siku ya Bwana, kwa sababu unaona katika kifungu hiki katika 2:28 na kinachofuata, kumiminwa huku kwa Roho wa Mungu katika mstari wa 28 kunapita moja kwa moja katika mstari wa 31 wakati “jua litageuzwa kuwa giza na mwezi kuwa damu kabla ya kuja kwa siku kuu na ya kutisha ya Bwana.” Kumiminwa kwa Roho kutatangulia kuja kwa siku ya Bwana. Kulihusisha hayo mawili . Yote mawili ni ya enzi moja ya siku za mwisho.

Hata hivyo, jibu la Yesu linaepuka kujitolea maalum kuhusu wakati ambapo urejesho wa ufalme wa Israeli utafanyika. Inaonekana bora basi kuelewa utimilifu wa 28 na 29 kama ulianza Pentekoste na kuendelea hadi kipindi cha siku za mwisho. Huu ni mtazamo wangu angalau. Petro anasema waziwazi matukio yaliyotokea Yerusalemu siku ya Pentekoste yalikuwa yale yaliyosemwa na nabii Yoeli. Wazo la utimilifu unaoendelea linapaswa kutofautishwa na mtazamo wa utimilifu wa sehemu au utimilifu wa kawaida. Unabii huo ulitimizwa Pentekoste na unaendelea kutimizwa katika kipindi chote cha siku za mwisho. Muda wa siku za mwisho haujulikani. Pengo la muda ni la muda gani? Ni wazi, tangu Pentekoste hadi sasa, ni miaka elfu kadhaa. Kwa hivyo inaonekana kwangu kwamba ndivyo inavyoonekana.

4. Yoeli 2:30-32 Ishara na Roho Siku ya Pentekoste

Tuendeleo kwenye Yoeli sura ya 2 mistari ya 30 hadi 32. Unabii

unaendelea kutangaza, ishara mbinguni na duniani ambazo zote zinatangulia siku ya giza na ya kutisha ya Bwana. Kwa maoni yangu inaonekana bora kuzingatia ishara hizi ambazo bado hazijatimizwa. Mtu anaweza kuuliza kwa nini Petro alinukuu karibu kifungu kizima, ikiwa ni sehemu tu yake iliyotimizwa siku ya Pentekoste? Inaonekana kwangu kwamba hapa tuna mfano wa mtazamo wa wakati wa kinabii ambapo mambo mawili yameunganishwa, yote mawili ambayo ni ya siku ya mwisho lakini yametenganishwa na kipindi cha wakati ambacho hakijatangazwa. Kutoa Roho kwa wote wenye mwili na siku ya Bwana ni vya kipindi cha Mungu kushughulika na watu wake ambacho kilikuwa kinaanza katika hatua hiyo maalum. Kipindi cha wakati kinachotenganisha kurudi mara mbili kwa Kristo hakijaonyeshwa kamwe katika Maandiko. Badala yake wazo ni karibu, kwamba inaweza kutokea wakati wowote, kuhusu wakati wa mwisho. Kwa hivyo, kuwa tayari, ndivyo inavyosema.

Mtazamo wangu ni kwamba kuna mustakabali kwa Israeli kwa namna fulani. Inaonekana kwangu kuna msisitizo mwingi katika Agano la Kale katika unabii mwingi kuhusu utawanyiko na uhamisho, katika kurudi kwa Israeli kunakofuata. Lakini natafuta mwalimu kwa ajili ya Israeli na inaonekana kwangu kutoka Warumi 9-11 kwamba Paulo anaunga mkono hilo. Lakini hicho ndicho kilicho nyuma ya kauli hiyo.

Bavinck (*Mafundisho ya Marekebisho*) kuhusu Roho

Acha nikuvutie tu kwenye aya iliyoandikwa na Herman Bavink katika kitabu chake *cha Reformed Dogmatics* . Inashangaza kwamba Herman Bavink aliandika theolojia ya juzuu nne, kazi nzuri sana. Haikutafsiriwa kwa Kiingereza kwa muda mrefu. Inatafsiriwa hivi sasa; juzuu mbili au tatu za kwanza kati ya nne zimechapishwa katika miaka michache iliyopita. Sidhani kama wana juzuu ya nne. Lakini nilidhani aya hii kuhusu Roho Mtakatifu ilikuwa na thamani ya kuingizwa hapa. Angalia anachosema, "Shughuli ya kwanza ambayo Kristo alitimiza baada ya kutukuzwa kwake ni katika kutumwa kwa Roho Mtakatifu. Kwa sababu

aliinuliwa mkono wa kuume wa Mungu na kupokea ahadi ya Roho Mtakatifu, huyo ni Roho Mtakatifu aliyeahidiwa na Mungu katika Agano la Kale; sasa angeweza kutuma hii kwa watu wake duniani (Matendo 2:33)... Kabla ya kupaa Roho Mtakatifu hakuwapo, kwa sababu Kristo alikuwa bado hajatukuzwa." Hiyo ni kauli ya kuvutia katika Yohana 7:39 ambayo nadhani inaeleweka vibaya kwa urahisi. Bavink anasema, "Hii haiwezi kumaanisha kwamba Roho Mtakatifu hakuwepo kabla ya kutukuzwa kwa Kristo kwa sababu katika Agano la Kale kuna mazungumzo ya mara kwa mara kuhusu Roho wa Mungu." Kwa hivyo Yohana 7:39 inaposema, kabla ya kupaa, Roho Mtakatifu hakuwa kwa sababu "Yesu alikuwa bado hajatukuzwa," haimaanishi kwamba Roho Mtakatifu hakuwepo, haiwezi. "Na Injili zinatambia kwamba Yohana Mbatizaji na Elizabeti walijazwa Roho Mtakatifu." Kuna kujazwa kabla ya Pentekoste. Katika Luka 1:15 inasema kwamba "Simeoni alikuwa hekaluni kwa Roho," Luka 2:26-27. Kwamba Yesu alitiwa mafuta na Roho bila kipimo, Yohana 3:34. Na nia pia haiwezi kuwa kwamba wanafunzi hawakujua kwamba Roho Mtakatifu alikuwepo kabla ya Pentekoste. Kwa sababu walifundishwa na Agano la Kale na Yesu mwenyewe. Hata wanafunzi wa Yohana walikuwa wamemwambia Paulo huko Efeso kwamba wakati wa ubatizo wao hawakuwa tu wamempokea Roho Mtakatifu bali hawakusikia kama kulikuwa na Roho Mtakatifu (Matendo 19:2).

Hii haionyeshi kwamba uwepo wa Roho Mtakatifu haukujulikana kwao bali inasema tu kwamba utendaji kazi wa ajabu wa Roho Mtakatifu, hiyo ndiyo kazi nzuri sana siku ya Pentekoste, ambayo hawakuwa wameisikia. Walijua vizuri sana kwamba Yohana alikuwa nabii aliyetumwa na Mungu na aliyejazwa Roho wake, lakini walibaki kuwa wanafunzi wa Yohana na hawakuwa wanafunzi wa Yesu. Hivyo walibaki nje ya mzunguko wa waumini waliompokea Roho siku ya Pentekoste.

Kwa hivyo, tukio lililotokea siku hii haliwezi kuwa na maana nyingine isipokuwa kwamba Roho Mtakatifu, ambaye hapo awali alikuwapo na kutoa karama nyingi na kufanya nguvu nyingi, sasa, baada ya kupaa kwa Kristo kutoka

kwa watu wake sasa amekuja kuishi ndani ya watu wake kama katika hekalu lake.” Angalia kauli hii inayofuata ni nzuri kwa sababu inashangaza sana, “Kumiminwa kwa Roho Mtakatifu ni, baada ya uumbaji na kufanyika mwili, kazi kuu ya tatu ya Mungu.” Sasa kama Bavink alivyosema, kuna kazi tatu kuu za Mungu: uumbaji, kufanyika mwili na kumwagwa kwa Roho Mtakatifu. Ni tukio muhimu sana. Kipawa hiki cha ajabu cha Roho Mtakatifu kiliahidiwa mara kwa mara katika Agano la Kale na kwa hivyo hutaki kupunguza umuhimu wa kile kilichotokea siku ya Pentekoste. Inaonekana kwangu kile kinachoendelea kutokea katika maisha na uzoefu wa kila mwamini kuanzia siku ya Pentekoste hadi sasa. Katika siku za mwisho kuna kumiminwa kwa Roho Mtakatifu kila mara juu ya wale wote waliozaliwa upya katika mwili huu mmoja na kisha kuwawezesha kueneza injili. Hiyo ndiyo maana ya haya yote.

Yoeli 2:31 NA Kazi ya Roho katika Matendo

Tuendeleo kidogo, siku ya Bwana imetajwa katika Yoeli sura ya 2 mstari wa 31, kama ilivyokuwa katika 2:11. Kwa maoni yangu mistari hii mitatu inazungumzia kuja kwa Siku ya Bwana. Hapa, hata hivyo, inakuja baada ya kumiminwa kwa Roho na ishara za ulimwengu mbinguni. Kwa hivyo kifungu hiki kinachukua nafasi muhimu katika kuchora maendeleo ya historia ya ukombozi. Tunajifunza katika kifungu hiki kwamba kutumwa kwa Roho kutatangulia siku ya kuja kwa Bwana. Mambo kadhaa yanaweza kudhaniwa kutokana na hili katika kipindi hiki ambacho Roho anamiminwa. Utimilifu wa Ufalme wa Mungu bado haujafunuliwa kwa sababu unatangulia Siku ya Bwana.

Na pili, kipindi hiki kinaweza kuelezewa ipasavyo kama kipindi cha Roho katika siku za mwisho, wakati kati ya marejeo. Kinachofuata katika sehemu iliyobaki ya kijitabu hiki ni majadiliano ya kazi ya Roho, hasa kama inavyoonyeshwa katika kitabu cha Matendo. Roho alimwongoza Filipo kwa towashi wa Kushi, Roho alimwongoza Petro kwa Kornelio, Roho alilipeleka kanisa Antiokia, Roho aliliongoza kanisa kuhusu maswali muhimu yanayotokana

na kazi za kimisionari, Roho hangemruhusu Paulo kuingia Asia, na kadhalika na kadhalika. Kwa hivyo unajua baadhi ya watu waliandika na kusema, badala ya kupewa jina, "Matendo ya Mitume" inapaswa kupewa jina, "Matendo ya Roho Mtakatifu" kwa sababu hiyo ndiyo inayotiririka katika sehemu iliyobaki ya kitabu.

5. Maoni kuhusu Yoeli 3: Hukumu kwa Mataifa na Wokovu wa Watu wa Mungu

Acha nitoe maoni machache haraka sana kuhusu kifungu cha tatu, ambacho ni Yoeli sura ya 3 katika Biblia ya Kiingereza, sura ya 4 katika Biblia ya Kiebrania. Kifungu hiki cha tatu kuhusu kuja kwa siku ya Bwana nimekipa kichwa cha habari, "Hukumu ya Mataifa na Wokovu wa Watu wa Mungu." Acha nitoe maoni machache basi kwa sababu sikutaka kuzungumzia hili kwa undani zaidi. Ni Yoeli 3:1-21 katika Biblia yako ya Kiingereza na sura ya 4 katika Biblia ya Kiebrania.

Yoeli 3:1 Katika siku hizo

Unapata jina la wakati tena ili kuanzisha kifungu hiki, angalia Yoeli 3:1, "Katika siku hizo na wakati huo." Katika siku zipi, na wakati gani? Sidhani kama ni kama kifungu kilichotangulia kikizungumzia yaliyotangulia. Nadhani kwamba "katika siku hizo na wakati huo" kinafanuliwa haswa na kinachofuata katika mstari wa kwanza, "Katika siku hizo na wakati huo, nitakapowarudisha mateka wa Yuda na Yerusalemu, nitawakusanya mataifa yote na kuwaleta chini katika bonde la Yehoshafati." Kwa hivyo, "katika siku nitakapofanya mambo hayo." Kwa hivyo jina la wakati linarejelea kifungu kifuatacho badala ya kile kinachotangulia mara moja; na kifungu kinaanzisha kifungu cha tatu kinachoelezea siku inayokuja ya Bwana.

Bonde la Yehoshafati   Kwa hivyo, Yoeli anasema, "Katika siku hizo nitakapowarudisha mateka wa Yuda na Yerusalemu nitawakusanya mataifa, na kuwaleta chini katika bonde la Yehoshafati. Huko nitaingia katika hukumu dhidi

yao kuhusu urithi wangu, watu wangu Israeli." Bonde la Yehoshafati liko wapi ambapo Bwana atakusanya mataifa yote na kuwahukumu? Wengine wanapendekeza ni bonde la Beraka, kulingana na 2 Mambo ya Nyakati 20:26, ambapo Yehoshafati aliwashinda Wamoabu na Waamoni. Tatizo na hilo ni kwamba bonde haliitwi bonde la Yehoshafati, linaitwa bonde la Beraka. Ukitafakari jina, "Bonde la Yehoshafati," Yehoshafati linamaanisha "Bwana amehukumu." Lina mzizi wa Kiebrania *shaphat* na kiambishi awali cha "Bwana alikuwa amehukumu." Kwa kuwa Bonde ni mahali pa hukumu ya Bwana, inawezekana kuchukua jina hilo kama ishara ya hukumu badala ya jina la mahali pa kijiografia. Ukienda kwenye mstari wa 14 una marejeleo kama hayo, "makutano, makutano, katika bonde la uamuzi, kwa maana siku ya Bwana i karibu katika bonde la uamuzi." Kwa hivyo sina uhakika tunapaswa kujaribu kuliweka chini hadi eneo sahihi la kijiografia. Hapa ndipo Bwana atakapoingia katika hukumu dhidi ya mataifa ambayo yamekusanyika dhidi ya Israeli.

Yoeli 3:2 - Hukumu juu ya Mataifa   Mstari wa 2 unazungumzia mataifa yote ambayo Bwana ataingia katika hukumu. Sasa hukumu hiyo ni nini? Ni nani atakayehukumiwa? Inaonekana kwangu kwamba hukumu hiyo ni ushindi tu utakaopatikana na Bwana wakati wa kuonekana kwake kwa nguvu na utukufu wakati maadui wa Israeli waliorudi watakapopangwa kupigana vita kabla ya kuanzishwa kwa ufalme wa milenia. Sasa bila shaka hiyo inadhanika kuna kitu kama ufalme wa milenia. Ningehusisha hili na maandiko kama Zekaria 14:2 ambapo unasoma, "Nitawakusanya mataifa yote Yerusalemu ili kupigana nao. Mji utatekwa, nyumba zitaporwa, wanawake watatekwa nyara. Nusu ya mji watakwenda uhamishoni, watu waliobaki hawatachukuliwa kutoka mjini. Kisha Bwana atatoka na kupigana na mataifa hayo kama anavyopigana siku ya vita. Siku hiyo miguu yake itasimama juu ya Mlima wa Mizeituni," ambao ni ujio wa pili. Inaonekana kwangu kwamba inarejelea sura ya 2. Unaweza kuihusisha na Ufunuo 19 pia.

Unapoendelea kidogo katika kifungu unachosoma katika mstari wa 9, “Tangazeni haya kati ya mataifa, jiandaeni kwa vita, waamsheni mashujaa, na wakaribie watu wote wa vita na washambulie. Futeni majembe yenu yawe panga, na miundu yenu ya kupogolea iwe mikuki.” Angalia mabadiliko ya kifungu cha Isaya? Futeni mikuki yenu iwe majembe; huu ndio mabadiliko ya hayo.

“Wanyonge na waseme, ‘Mimi ni hodari.’ Njoni, mataifa yote kutoka kila upande, kusanyikani huko. Waleteni mashujaa wenu, mataifa yaamshwe, waingie katika bonde la Yehoshafati; maana hapo ndipo nitakapoketi niwahukumu mataifa yote pande zote.” Hukumu hiyo ni ushindi tu ambao Bwana anapata juu ya mataifa yaliyokusanyika dhidi ya Israeli. Kwa hivyo vita na kesi ni kitu kimoja. Kwa hivyo nadhani nitaacha maoni yangu na hayo lakini hiyo ni sehemu ya tatu inayoelezea kuja kwa siku ya Bwana kuhusiana na hukumu hii ya mataifa.

Imetafsiriwa na Audrey Dias
Imehaririwa vibaya na Ted Hildebrandt
Uhariri wa mwisho na Katie Ells
Imesimuliwa tena na Ted Hildebrandt